

Na niniejszej stronie przedstawiono w zarysie opis różnych rodzajów sądów w Irlandii Północnej.

Sądy powszechne – wstęp

Poszczególne sądy w Irlandii Północnej są zorganizowane w następujący sposób.

Sąd Najwyższy (Supreme Court)

W 2009 r. **Sąd Najwyższy Zjednoczonego Królestwa** (Supreme Court of the United Kingdom) przejął funkcję Komisji ds. Środków Zaskarżenia (Appellate Committee) Izby Lordów. Przejął on również funkcje przekazane – w następstwie dewolucji – przez Sądową Komisję Rady Przybocznej (Judicial Committee of the Privy Council) – czyli najwyższy sąd odwoławczy w kilku niezależnych państwach Wspólnoty Narodów, terytoriach zamorskich Zjednoczonego Królestwa i terytoriach zależnych Korony Brytyjskiej.

Sąd Najwyższy jest **sądem odwoławczym najwyższej instancji** w Zjednoczonym Królestwie zarówno w sprawach karnych, jak i cywilnych, przy czym w Szkocji w sprawach karnych nie przysługuje prawo do wniesienia środka zaskarżenia do Sądu Najwyższego. Zgodę na wniesienie do Sądu Najwyższego środka zaskarżenia wydaje się tylko wówczas, gdy dotyczy on kwestii prawnych istotnych dla społeczeństwa.

Sąd Apelacyjny (Court of Appeal)

Sąd Apelacyjny mieści się w budynku sądów królewskich (Royal Courts of Justice) w Belfaście. Sąd Apelacyjny rozpoznaje środki odwoławcze od orzeczeń wydanych przez Sąd Koronny (Crown Court) w sprawach karnych i przez Wysoki Trybunał (High Court) w sprawach cywilnych.

Wysoki Trybunał (High Court)

Wysoki Trybunał w Belfaście orzeka w sprawach cywilnych, rozpoznaje środki odwoławcze w sprawach karnych i jest również właściwy do przeprowadzania kontroli działalności osób fizycznych lub organizacji pod względem legalności i rzetelności. Wysoki Trybunał rozpoznaje zazwyczaj sprawy, w których wartość przedmiotu sporu przekracza 30 000 GBP. W niektórych okolicznościach Wysoki Trybunał może przekazać sprawę, w której wartość przedmiotu sporu przekracza 30 000 GBP, do rozpoznania przez sąd hrabstwa (*county court*). Podobnie sprawa, w której wartość przedmiotu sporu nie przekracza 30 000 GBP, może zostać przekazana przez sąd hrabstwa do rozpoznania przez Wysoki Trybunał.

Wysoki Trybunał dzieli się na następujące trzy wydziały:

Wydział Rodzinny (Family Division): Wydział Rodzinny rozpoznaje skomplikowane sprawy rozwodowe, w których strona pozwana nie zgadza się na rozwód, sprawy dotyczące opieki nad dzieckiem, przysposobienia, przemocy domowej itp. Ponadto wydział ten rozpoznaje środki odwoławcze od orzeczeń sądów pokoju (*magistrates' courts*) i sądów hrabstw w sprawach małżeńskich, rozstrzyga sprawy dotyczące osób cierpiących na choroby psychiczne, oraz nieskomplikowane sprawy spadkowe.

Wydział Ławy Królewskiej (Queens Bench Division): Wydział Ławy Królewskiej rozpoznaje sprawy dotyczące wysokich lub złożonych roszczeń odszkodowawczych. Ponadto rozpoznaje w ograniczonym zakresie środki odwoławcze od orzeczeń sądów pokoju i sądów hrabstw. Wydział ten przeprowadza także kontrolę sądową czynności organów, by sprawdzić, czy czynności tych dokonano legalnie, a także rozpoznaje powództwa z tytułu zniesławienia i pomówienia.

Wydział Kanclerski (Chancery Division): rozpoznaje sprawy dotyczące powiernictwa, testamentów spornych, likwidacji spółek, upadłości, hipotek, organizacji charytatywnych, spornych należności (zazwyczaj podatku dochodowego) itp.

Sąd Koronny (Crown Court)

Sądy koronne rozpoznają następujące rodzaje spraw:

sprawy dotyczące cięższych przestępstw rozpoznawanych w postępowaniu sądowym przez sędziego – w większości przypadków z udziałem ławy przysięgłych;

sprawy, w których sąd pokoju wydał wyrok skazujący, przekazane następnie do sądu koronnego w celu orzeczenia kary.

Kary pozbawienia wolności i grzywny orzekane przez sądy koronne są surowsze niż kary orzekane przez sądy pokoju.

Sądy hrabstw (County courts)

Sądy hrabstw rozpatrują sprawy cywilne, które rozpoznaje sędzia lub sędzia rejonowy (*district judge*). Sądy hrabstw rozstrzygają zazwyczaj sprawy, w których wartość przedmiotu sporu nie przekracza 30 000 GBP (lub 45 000 GBP w przypadku spraw rozstrzyganych na zasadzie słuszności). Sprawy, w których wartość przedmiotu sporu jest wyższa, są rozpoznawane przez Wysoki Trybunał – zob. powyżej. Wszystkie powództwa dotyczące roszczeń wynikających z umów kredytowych regulowanych na podstawie ustawy o kredycie konsumenckim muszą być wszczynane w sądzie hrabstwa, niezależnie od wartości roszczenia.

Przykłady spraw rozpoznawanych przez sądy hrabstw:

Zakres kompetencji sądów hrabstw jest szeroki, przy czym najczęściej rozpoznają one poniższe sprawy:

spory między wynajmującym a najemcą: na przykład dotyczące przywrócenia posiadania (eksmisji), zaległości czynszowych, napraw;

spory konsumenckie: na przykład dotyczące wadliwych produktów lub usług;

roszczenia z tytułu uszkodzenia ciała (obrażeń odniesionych w wyniku niedbalstwa): na przykład w wyniku wypadków drogowych, wpadnięcia do dziury w chodniku, wypadków w miejscu pracy;

sprawy rozwodowe, w których strona pozwana zgadza się na rozwód (tylko w niektórych sądach hrabstw);

sprawy dotyczące dyskryminacji rasowej lub dyskryminacji ze względu na płeć;

sprawy dotyczące spornych długów: na przykład w przypadku dochodzenia należności przez wierzyciela;

spory pracownicze: na przykład dotyczące zaległych wynagrodzeń czy wypłaty odprawy;

środki odwoławcze od orzeczeń sądów pokoju, które są rozpoznawane przez sędziego (i przynajmniej dwóch ławników w przypadku, gdy oskarżony jest osobą nieletnią).

Sprawy o drobne roszczenia

Sprawy o drobne roszczenia są również rozpoznawane przez sąd hrabstwa. Zasadniczo drobne roszczenia to roszczenia o wartości nieprzekraczającej 3 000 GBP.

Sądy pokoju (*Magistrates' courts*)

Sądy pokoju orzekają w sprawach karnych i niektórych sprawach cywilnych. Sprawy rozpoznaje sędzia rejonowy sądu pokoju.

Sprawy karne rozpoznawane przez sądy pokoju

Sądy pokoju orzekają w sprawach karnych, w których oskarżonemu nie przysługuje prawo do procesu z udziałem ławy przysięgłych. Sprawy te dotyczą wykroczeń (*summary offences*). Za popełnienie wykroczenia grozi maksymalna kara sześciu miesięcy pozbawienia wolności lub grzywna w maksymalnym wymiarze 5 000 GBP.

Sądy pokoju rozpoznają również sprawy o przestępstwa, w których oskarżonemu przysługuje prawo do procesu z udziałem ławy przysięgłych, ale decyduje się on na to, by sprawę rozpoznał sąd pokoju. Jeżeli oskarżony decyduje się na proces z udziałem ławy przysięgłych, sprawa jest przekazywana do rozpoznania przez sąd koronny.

Sąd ds. nieletnich (*Youth court*)

Sąd ds. nieletnich rozpoznaje sprawy dotyczące osób w wieku od 10 do 17 roku życia, które dopuściły się przestępstw. Sąd ds. nieletnich wchodzi w skład sądu pokoju. Sprawy są rozpoznawane przez sędziów rejonowych sądu pokoju i dwóch specjalnie przeszkolonych ławników. Jeżeli osoba nieletnia jest oskarżona o popełnienie poważnego przestępstwa, za które osobie dorosłej groziłaby kara powyżej 14 lat pozbawienia wolności, sąd ds. nieletnich może przekazać sprawę tej osoby do rozpoznania przez sąd koronny.

Sprawy cywilne rozpoznawane przez sądy pokoju

Sądy pokoju rozpoznają określone rodzaje spraw cywilnych:

niektóre sprawy dotyczące zobowiązań publicznoprawnych: na przykład zaległości w zapłacie podatku dochodowego, składek na ubezpieczenie społeczne, zaległości w płatności podatku VAT lub innego rodzaju podatku;

sprawy dotyczące koncesji: na przykład udzielenia, odnowienia lub cofnięcia licencji na prowadzenie pubów lub klubów;

niektóre sprawy małżeńskie: na przykład dotyczące obowiązku alimentacyjnego i eksmisji jednego z małżonków ze wspólnego miejsca zamieszkania;

sprawy dotyczące opieki nad dzieckiem, na przykład dotyczące wydania sądowych nakazów objęcia dziecka opieką władz lokalnych (*local authority care orders*) lub sądowych nakazów objęcia dziecka nadzorem (*supervision orders*), sprawy w postępowaniu o przysposobienie i sprawy dotyczące wydania sądowych nakazów zamieszkania dziecka z jednym z rodziców (*residence orders*).

Sądy koronarskie (*Coroners Courts*)

Sądy te badają okoliczności nagłych, gwałtownych lub nienaturalnych zgonów.

Powiązane strony

[Służba ds. Sądów i Trybunałów Irlandii Północnej](#)

Ostatnia aktualizacja: 16/01/2019

Za wersję tej strony w języku danego kraju odpowiada właściwe państwo członkowskie. Tłumaczenie zostało wykonane przez służby Komisji Europejskiej. Jeżeli właściwy organ krajowy wprowadził jakieś zmiany w wersji oryginalnej, mogły one jeszcze nie zostać uwzględnione w tłumaczeniu. Komisja Europejska nie przyjmuje żadnej odpowiedzialności w odniesieniu do danych lub informacji, które niniejszy dokument zawiera, lub do których się odnosi. Informacje na temat przepisów dotyczących praw autorskich, które obowiązują w państwie członkowskim odpowiedzialnym za niniejszą stronę, znajdują się w informacji prawnej.